

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์ “อาจิขก ---- ผู้บอก(ซึ่งหนทาง)”

อาจิขก อ่านตามภาษาบาลีว่า อา - จิก - ขะ - กะ แปลว่า บุคคลผู้บอก, บุคคลผู้เปิดเผย ซึ่งที่นี้นำเสนอในความหมายว่า บุคคลผู้บอกหรือเปิดเผยซึ่งหนทางที่ถูกต้อง คือ พระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระธรรมที่พระองค์ทรงแสดงไว้ดีแล้ว ก็เป็นเสมือนผู้บอกทางที่ถูกต้องแก่บุคคลผู้หลงทาง บุคคลผู้ได้ฟังคำจริงที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง เกิดความเข้าใจอย่างถูกต้องตรงตามความเป็นจริง ก็กล่าวชื่นชมในพระภาสิต (คำ) ที่พระองค์ตรัส โดยประการต่างๆ รวมถึงพระธรรมที่พระองค์ทรงแสดงเหมือนบอกทางแก่ผู้หลงทางด้วย ตามข้อความในพระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย อุทาน สุปปพุทธภูจีสสูตร ดังนี้

ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ภาสิตของพระองค์แจ่มแจ้งนัก ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ภาสิตของพระองค์แจ่มแจ้งนัก พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงประกาศธรรมโดยอเนกปริยาย เปรียบเหมือนนายของทีคว่า เปิดของที่ปิด บอกทางแก่คนหลงทาง หรือตามประทีปไว้ในที่มืด ด้วยหวังว่า ผู้มีจักขุจักเห็นรูปได้ ฉะนั้น ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์นี้ ขอถึงพระผู้มีพระภาคเจ้ากับทั้งพระธรรมและพระภิกษุสงฆ์ว่าเป็นสรณะ ขอพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงจำข้าพระองค์ว่าเป็นอุบาสกผู้ถึงสรณะตลอดชีวิต ตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป

พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง เป็นคำจริง เป็นวาจาสุภาษะ เป็นคำอนุเคราะห์เกื้อกูลให้ผู้ฟังผู้ศึกษาเข้าใจถูกเห็นถูกตามความเป็นจริง เกิดจากพระปัญญาตรัสรู้ของพระองค์ซึ่งกว่าจะได้ตรัสรู้นั้นพระองค์ต้องทรงบำเพ็ญพระบารมีสะสมคุณความดีประการต่างๆ ตลอดระยะเวลาที่ยาวนานถึงสี่อสงไขยแสนกัปปี พระบารมีที่พระองค์ทรงบำเพ็ญมาทั้งหมดก็เพื่อประโยชน์เกื้อกูลแก่สัตว์โลกอย่างแท้จริง ให้มีความเข้าใจถูกเห็นถูกในลักษณะของสภาพธรรมตามความเป็นจริง พ้นจากความเห็นผิด ความติดข้องและกิเลสทั้งหลายทั้งปวง เมื่อพระองค์ทรงตรัสรู้แล้วทรงแสดงพระธรรมตลอด ๔๕ พรรษา ตั้งแต่เริ่มประกาศพระศาสนาจนกระทั่งถึงเวลาที่พระองค์ใกล้จะเสด็จดับขันธปรินิพพาน ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่าพระธรรมมีค่ามหาศาล ทำให้ผู้ได้ฟังได้ศึกษามีความเข้าใจถูกเห็นถูก เป็นไปเพื่อขัดเกลาละคลายกิเลสจนกว่ากิเลสจะดับหมดสิ้นไปได้ แต่พระธรรมจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้ที่ได้สะสมเหตุที่ดี

มาแล้วซึ่งเป็นผู้มีศรัทธาเห็นประโยชน์ของพระธรรม เคยได้ยินได้ฟังมาแล้วในอดีต จึงมีศรัทธาเห็นประโยชน์ที่จะฟังที่จะศึกษาเพื่อความเข้าใจถูกเห็นถูกในสิ่งที่มีจริงตามความเป็นจริง พระธรรมที่ทรงแสดงจึงเป็นเครื่องบอกทางที่ประเสริฐอย่างยิ่งแก่ผู้ที่เคยหลงทาง ผู้เคยหลงผิดให้ดำเนินในหนทางที่ถูกต้องเพื่อความเจริญขึ้นของกุศลธรรมและปัญญาต่อไป

บุคคลผู้ที่ได้ฟังพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง เกิดความรู้ความเข้าใจเห็นจริงตามพระธรรมที่พระองค์ทรงแสดง ก็จะเห็นถึงคุณของพระธรรมอย่างแท้จริงว่า พระธรรมที่พระองค์ทรงแสดงนั้นเป็นไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูลเท่านั้น เปรียบเหมือนหนายของทีคว่า เปิดของที่ปิด บอกหนทางให้แก่คนหลงทาง และตามประทีปในที่มืด ด้วยหวังว่า ผู้มีจักขุจักเห็นรูปได้ ซึ่งข้ออุปมาดังกล่าวมีความละเอียดอย่างยิ่ง ดังนี้

หนายของทีคว่า [จากที่เคยเป็นผู้ออกจากพระสังฆธรรม เบือนหน้าออกจากพระสังฆธรรม ตกอยู่ในอสังฆธรรม (ธรรมของอสังขบุรุษ มีความเห็นผิด เป็นต้น) แต่เมื่อได้อาศัยพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง ก็สามารถออกจากอสังฆธรรม แล้วดำรงอยู่ในพระสังฆธรรมซึ่งเป็นธรรมที่เป็นไปเพื่อความดับทุกข์ดับกิเลสได้ สามารถออกไปจากกิเลสทั้งหลายได้]

เปิดของที่ปิด [เมื่อสิ้นสุดพระศาสนาของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์ที่แล้ว คือ พระกัสสปสัมมาสัมพุทธเจ้า ก็ไม่มีใครสามารถรู้สภาพธรรมตามความเป็นจริงในฐานะที่เป็นสาวกได้ แม้จะมีสภาพธรรมที่มีจริงที่กำลังปรากฏก็ไม่สามารถเข้าใจถูกตามความเป็นจริงได้ เมื่อไม่มีความเข้าใจถูกเห็นถูก ก็มีความประพฤติเป็นไปด้วยอำนาจของความเห็นผิด เป็นไปกับความติดข้องและกิเลสทั้งหลาย จนกระทั่งพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นี้ คือ พระสมณโคดม ได้เสด็จอุบัติขึ้นในโลก ทรงแสดงความจริง เปิดเผยความจริง โดยละเอียดโดยประการทั้งปวง สัตว์โลกก็สามารถเข้าใจถูกในสภาพธรรมตามความเป็นจริง พ้นจากความรกซึ้งด้วยอำนาจของกิเลสมีความเห็นผิด เป็นต้นได้ในที่สุด]

บอกทางแก่คนหลงทาง [ถ้าไม่ได้ฟังพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง ย่อมหลงทางอย่างมาก ไม่ได้ดำเนินไปในหนทางแห่งการอบรมเจริญปัญญา เมื่อได้ฟังพระธรรมแล้ว ก็สามารถเข้าใจได้ว่า หนทางแห่งการอบรมเจริญปัญญาเท่านั้นที่จะเป็นไปเพื่อความเข้าใจสภาพธรรมตามความเป็นจริง จนสามารถละกิเลสได้ ก็ทำให้มั่นคงในหนทางที่ถูกต้องนี้ ไม่ใช่หนทางอื่นอย่างที่เคยหลงผิดมาก่อน]

ส่องประทีปในที่มืดด้วยหวังว่าคนผู้มีจักขุจักเห็นรูปได้ [เคยมีดบอดด้วยความไม่รู้มานานแสนนาน ไม่เห็นคุณของพระรัตนตรัย ไม่เห็นธรรมตามความเป็นจริง แต่พอได้อาศัยพระธรรมเทศนาของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งเปรียบเสมือนแสงสว่าง ส่องให้เห็นธรรมตามความเป็นจริง ก็สามารถเกิดปัญญาความเข้าใจถูกเห็นถูกในสภาพธรรมที่กำลังปรากฏในขณะนี้ เห็นคุณของพระรัตนตรัย พ้นจากความมืดบอดคือความไม่รู้ ได้ ซึ่งผู้จะเห็นคุณค่าของแสงสว่างนี้ได้ ต้องเป็นผู้ที่เห็นคุณประโยชน์ของพระธรรมอย่างแท้จริง]

จะเห็นได้จริงๆ ว่า ถ้าไม่มีการอุปนิสัยของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่มีการทรงแสดงความจริง ก็ไม่มีทางที่สัตว์โลกจะเข้าใจถูกเห็นถูกในธรรมตามความเป็นจริง ยังเป็นผู้มากไปด้วยกิเลสทั้งหลาย จมอยู่ในวัฏฏะ เวียนว่ายตายเกิดอย่างไม่วันจบสิ้น

ก่อนที่จะได้ฟังพระธรรม ไม่มีความรู้อะไรเลยทั้งสิ้นตั้งแต่เกิดจนตาย และจะไม่รู้อย่างนั้นไปตลอด แต่เพราะอำนาจของพระธรรม คือ พุทธวจนเดช หรือ ธรรมเดช นี่เอง ซึ่งเป็นคำจริงแต่ละคำที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ดีแล้ว จะอนุเคราะห์ให้เกิดสิ่งที่ไม่เคยเกิดในสังสารวัฏฏ์ คือความเข้าใจถูกเห็นถูก เพราะฉะนั้นแล้วจึงควรอย่างยิ่งที่จะได้ฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรม อบรมเจริญปัญญาเพื่อความเข้าใจถูกเห็นถูก ซึ่งจะเป็นที่พึ่งในชีวิตได้อย่างแท้จริง ไม่ว่าจะเป็นทุกข์หรือบรรพชิต ก็ควรที่จะได้ฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรมให้เข้าใจ ไม่ประมาทในคำจริงที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง ซึ่งเป็นไปเพื่อความเข้าใจถูกเห็นถูกโดยตลอด ความเข้าใจพระธรรมเท่านั้นที่จะเป็นไปเพื่อการขัดเกลา กิเลสและนำไปสู่คุณความดีทั้งปวงทำให้ธรรมฝ่ายดีเจริญขึ้น ถือเอาเฉพาะสิ่งที่ควร ละทิ้งสิ่งที่ไม่ควร พร้อมทั้งดำรงรักษาคำจริงของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้สืบทอดต่อไปด้วยความเข้าใจถูกเห็นถูกของแต่ละบุคคล.

[ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. : www.dhammadhomefellowship.com, โทร. ๐๘๑-๘๓๒๐๕๗๗]